

ข้อมูลพื้นฐานกรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

1. ความเป็นมา

1. ในระหว่างการประชุมเรื่องกลไกสิทธิมนุษยชนอาเซียน ครั้งที่ 4 ที่กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย เมื่อปี 2547 ได้มีการตกลงระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ 4 ประเทศ (อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และประเทศไทย) ที่จะให้มีความร่วมมือระหว่างคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน 4 ประเทศมากขึ้น โดยหวังว่าจะเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยผลักดันให้เกิดเป็นกลไกสิทธิมนุษยชนอาเซียนได้มีประสิทธิภาพและรวดเร็วยิ่งขึ้น โดยกำหนดให้มีการประชุมระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนทั้ง 4 ประเทศขึ้น โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของไทย ได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมครั้งแรกขึ้นที่ประเทศไทย ในวันที่ 19 ตุลาคม 2547 ซึ่งที่ประชุมเห็นพ้องให้มีการศึกษาในเรื่องที่เป็นความสนใจร่วมกันในบริบทของภูมิภาค ซึ่งได้แก่ เรื่องการก่อการร้าย เรื่องการลักลอบค้าสตรีและเด็ก เรื่องสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมและสิทธิในการพัฒนา เรื่องแรงงานย้ายถิ่นฐาน และเรื่องสิทธิมนุษยชนศึกษา

2. ต่อมาในปี 2549 ได้มีการประชุมครั้งที่ 2 ขึ้นที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ที่ประชุมมีการนำเสนอเอกสารผลการศึกษาสภาพปัญหา และทางออกสำหรับเรื่องในกรอบความร่วมมือ 5 เรื่องรวมถึงมีการหารือถึงความเป็นไปได้ในการลงนามร่วมกันในกรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ 4 ประเทศ

3. ในปี 2550 ได้มีการประชุมครั้งที่ 3 ขึ้นที่เมืองบาห์ลี ประเทศอินโดนีเซีย โดยที่ประชุมได้ร่วมลงนามใน Declaration of Cooperation ซึ่งมีประเด็นสำคัญครอบคลุมถึง 1) กำหนดให้มีการประชุมอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง 2) การให้คำแนะนำแก่ภาครัฐเพื่อดำเนินขั้นตอนที่จำเป็นเพื่อจัดตั้ง ผลักดันให้เกิดกลไกสิทธิมนุษยชนที่เหมาะสมในภูมิภาค 3) เปิดรับองค์การที่มีแนวคิดด้านสิทธิมนุษยชน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ NGOs หรือภาควิชาการเพื่อร่วมกันผลักดันส่งเสริมให้มีการปกป้องและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อไป

4. ในปี 2551 ได้มีการประชุมครั้งที่ 4 ขึ้นที่กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ โดยที่ประชุมได้ให้ความสำคัญกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงของอาเซียน โดยเฉพาะกฎบัตรอาเซียน ที่ระบุว่าจะต้องจัดให้มีกลไกสิทธิมนุษยชน (Human Rights Body-AHRB) ขึ้น และหารือในเรื่องบทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ 4 ประเทศกับอาเซียน การจัดตั้งกลไกสิทธิมนุษยชน (ตามกฎบัตรอาเซียน) ที่มีความเป็นอิสระและมีอณัติครอบคลุมทั้งการปกป้องและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ 4 ประเทศกับภาคีอื่นเพื่อช่วยในกระบวนการก่อตั้งกลไกสิทธิมนุษยชน

นอกจากนี้ ที่ประชุมได้มีการตกลงว่าแต่ละประเทศจะร่างกรอบโครงการเพื่อเริ่มกิจกรรมตามที่แต่ละประเทศเป็นผู้รับผิดชอบโดยจะนำโครงการนั้นขึ้นหารือกันในการประชุม Technical Working Group of the ASEAN NHRI Forum ครั้งที่ 1 ณ เมืองเซบู ประเทศฟิลิปปินส์

5. ในปี 2552 ได้มีการประชุมครั้งที่ 5 ขึ้น โดยไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมระหว่างวันที่ 20-22 มกราคม 2552 โดยเป็นการหารือถึงกิจกรรมความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ 4 ประเทศ ซึ่งในส่วนของไทยรับผิดชอบเรื่องการส่งเสริมสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ที่ได้จัดกิจกรรมร่วมกับประชาชนในพื้นที่ร่วมกับพื้นที่นำร่อง 5 ชุมชน และการดูงานในพื้นที่นำร่อง โดยเชิญผู้แทนสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอีก 3 ประเทศเข้าร่วม และที่ประชุมได้หารือเกี่ยวกับท่าทีในความเป็นไปได้ในการทำงานร่วมกันกับอาเซียนในสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปและการทำงานร่วมกับภาคีความร่วมมืออื่นๆ

6. ในปี 2552 ได้มีการประชุมประจำปีครั้งที่ 6 ณ เมืองยอกยาคาร์ตา ประเทศอินโดนีเซีย ที่ประชุมได้ตกลงให้มีการจัดทำระเบียบวิธีการดำเนินงาน (rules of procedure) ขึ้นเพื่อเป็นรูปแบบวิธีการดำเนินงานระหว่างกัน การเปลี่ยนชื่อกรอบความร่วมมือเป็น "South East Asia National Human Rights Institutions Forum" (SEANF) การมีท่าทีเปิดกว้างที่จะติดต่อประสานงานกับสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอื่นๆ รวมถึงสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเกาหลีใต้ มองโกเลีย และติมอร์ เลสเต้ การดำเนินการร่วมกับคณะกรรมการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน รวมถึงการเสนอความช่วยเหลือในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในภูมิภาค

2. สถานะสุดท้าย

7. ในปี 2553 ได้มีการประชุมประจำปีครั้งที่ 7 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ที่ประชุมได้มีมติรับติมอร์เลสเต้เข้าเป็นสมาชิกล่าสุดของ SEANF และได้มีการหารือในประเด็นสำคัญต่างๆ เช่น การพัฒนารูปแบบความร่วมมือและบทบาทของ SEANF กับการเผชิญกับเหตุการณ์และความเปลี่ยนแปลงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การพิจารณาขยายผลและต่อยอดโครงการความร่วมมือต่างๆ ที่เคยดำเนินการรวมถึงความเป็นไปได้ในการได้รับความสนับสนุนทางการเงินต่อเนื่องจาก EU การจัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการ 5 ปี ความเป็นไปได้ในการจัดตั้งสำนักงานสาขาของ APF ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ซึ่งเป็นกรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในระดับเอเชียแปซิฟิก) อนึ่ง สมาชิก SEANF ได้ร่วมมือแถลงการณ์เรื่องการปล่อยตัวของนางออง ซาน ซูจี ผู้นำฝ่ายค้านของพม่า โดยได้แสดงความหวังว่าการปลดปล่อยครั้งนี้จะนำไปสู่การปล่อยตัวนักโทษการเมืองอื่นอีกจำนวนมากในพม่า

ทั้งนี้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมาเลเซียในฐานะประธาน SEANF ได้ส่งมอบตำแหน่งประธาน SEANF สำหรับวาระปี 2554 ให้แก่ฟิลิปปินส์ ซึ่งจะเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมประจำปีครั้งที่ 8 ในเดือนตุลาคม 2554 ต่อไป

กลุ่มงานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กรกฎาคม 2554